

REGISTRERINGSRAPPORT

Uten funn av automatisk fredete/nyere tids kulturminner

2022/36180 Glomviklia

I Indre Østfold kommune

MORTEN BERTHEUSSEN 2023

Frodig krattskog på begge sider av veien. Mot nord.

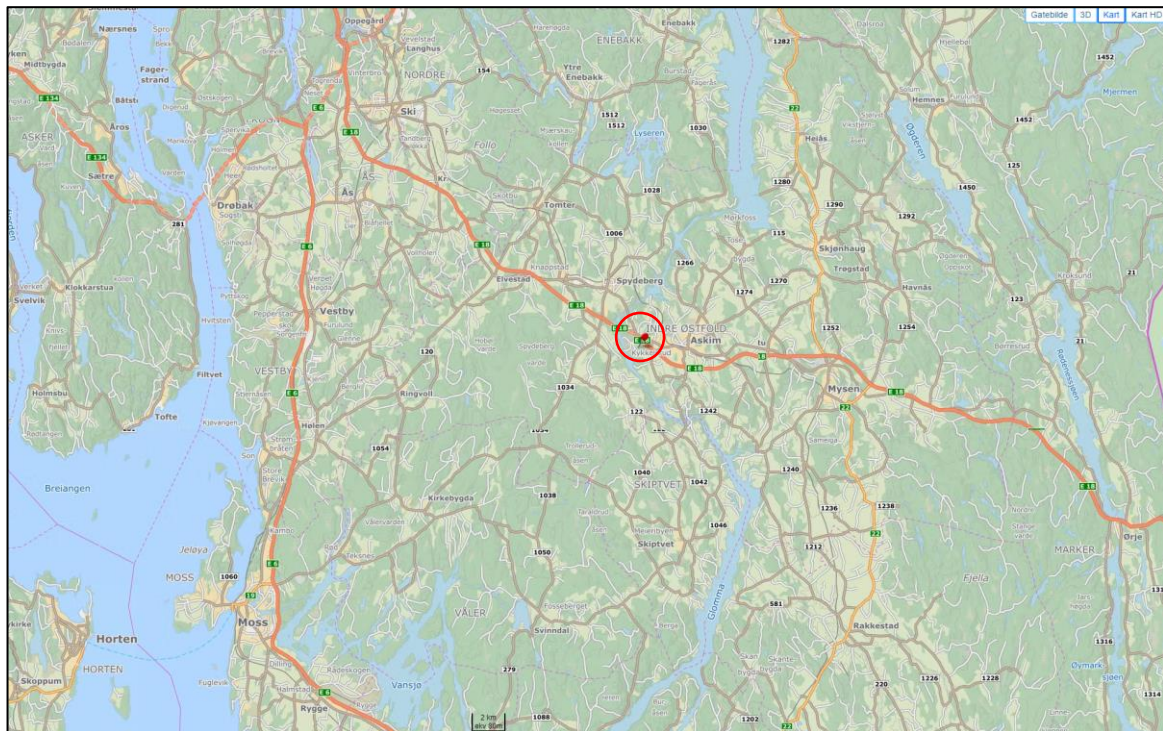
Saksnummer og navn	2022/36180 Detaljregulering Glomviklia		
Kommune	Indre Østfold		
Gårdsnavn – gnr./Bnr.	Rud - 90/68, 21, 22 - 87/2, 5, 9, 10, 13		
Oppdragsgiver	Fjellengen AS		
Ekebergveien 23, 0196 Oslo			
Utført av	Periode	Type arbeid	Timer
Morten Bertheussen	10.8. og 15.8.2022	Forarbeid, feltarbeid	17:30
Morten Bertheussen	Mars, 2023	Etterarbeid	15:00
Jan Berge	10.8. og 15.8.2022	Feltarbeid	14:30
Sum			47
Faglige konklusjoner		Askeladden ID	
☐	Automatisk fredet kulturminne		
☐	Ikke automatisk fredet kulturminne		
☐	Fra før kjent kulturminne		
☐	Utgravd i forbindelse med registreringen		
X	Ingen funn		
Naturvitenskapelige prøver		Antall	

Innhold

Bakgrunn for registreringen	5
Sammendrag.....	6
Deltakere og tidsrom.....	6
Områdeskildring.....	7
Kulturminner i området	7
Metode.....	8
Overflaterregistrering.....	8
Prøvestikking.....	8
Undersøkelsen	9
Terrenget	9
Arbeidets gang	10
Konklusjon.....	14

Kartutsnitt som viser hvor i Viken fylkeskommune registreringsområdet ligger.

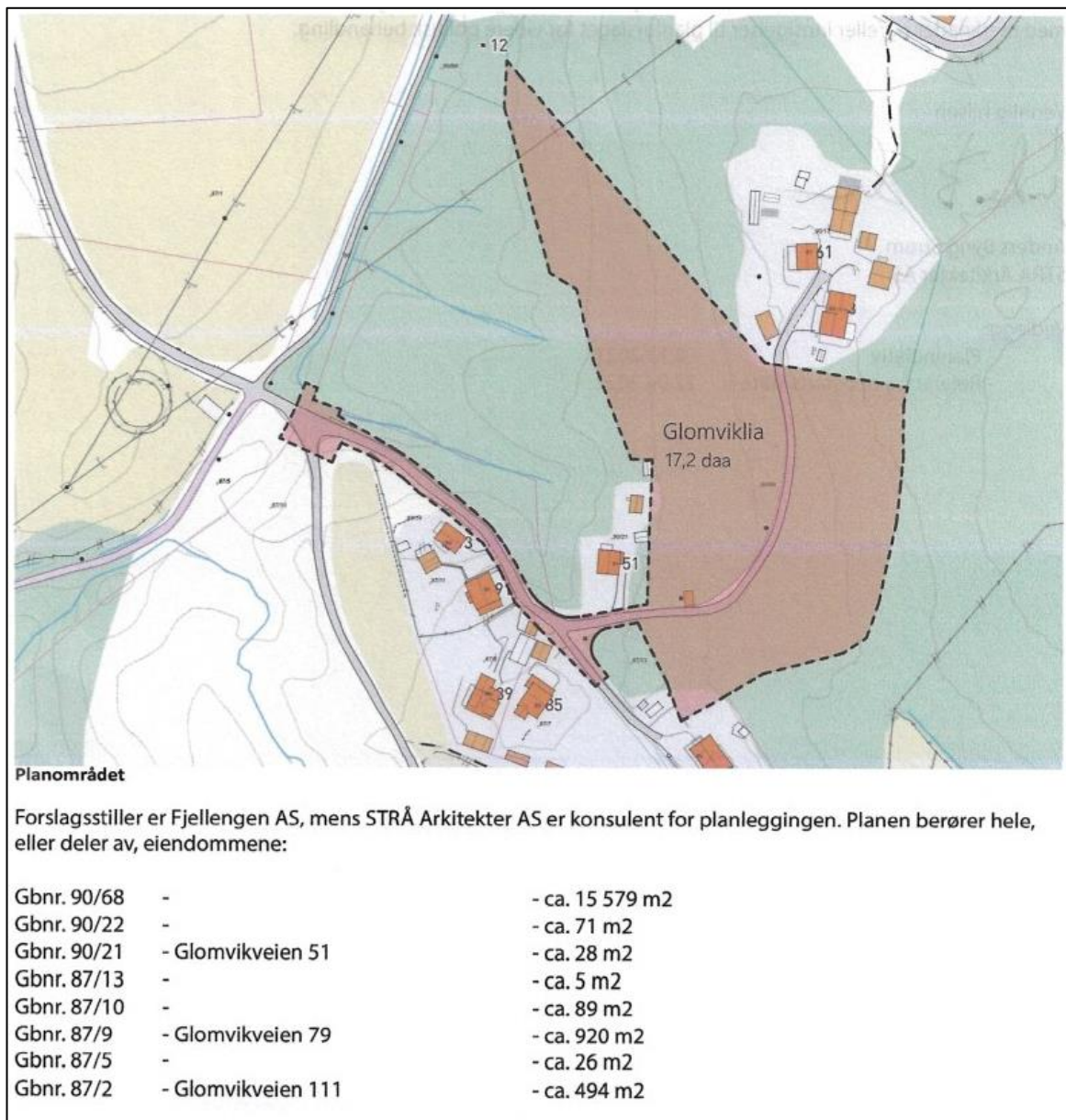
Lokaliseringskart. Undersøkellesområdet ligger mellom Glomma og E18, i Askim, i Indre Østfold kommune, i gamle Østfold fylke.

Bakgrunn for registreringen

Bakgrunnen for registreringen er varsel om oppstart av planarbeid for Glomviklia gbnr. 90/68 m.fl. i Indre Østfold kommune. Tiltakshaver er Fjellengen AS. De ønsker å oppføre boliger i planområdet.

Planområdet ligger i et landskap med potensial for automatisk fredete kulturminner. Det er ikke registrert kulturminner i planområdet, men i nærområdet er det eksempler på gravfelt og steinalderlokaliteter.

Ut fra områdets topografi og nærhet til automatisk freda kulturminner varslet Viken fylkeskommune om behov for arkeologisk registrering i traséen, jf. kulturminneloven § 9.

Kart fra tiltakshaver med planområdet markert.

Kart fra tiltakshaver med planområdet markert.

Sammendrag

I august 2022 foretok Viken fylkeskommune registrering i Glomviklia i Askim. Registreringsmetoden var overflateregistrering og prøvestikking. Hele planområdet ble grundig overflateregistrert, men det ble ikke påvist automatisk freda kulturminner i markoverflata. Til sammen gravde vi 12 prøvestikk på egnede flater, sentralt i planområdet. Vi fant ikke flint eller annet av arkeologisk interesse i prøvestikkene.

Deltakere og tidsrom

Feltarbeidet foregikk den 10. og 15.8.2022, i nydelig sommervær. Det ble utført av feltarkeologene Jan Berge og Morten Bertheussen, fra Viken fylkeskommune. Rapport ved Morten Bertheussen.

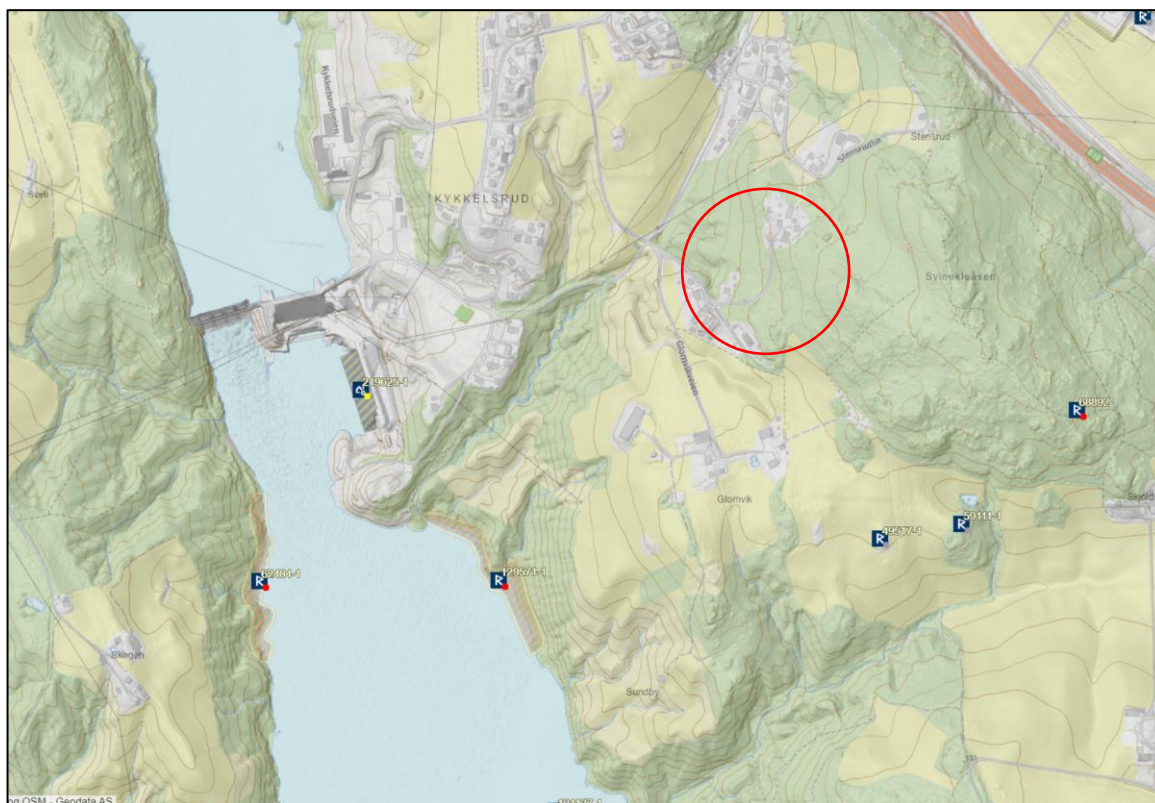
Områdeskildring

Glomviklia ligger, ca. midtveis mellom Kykkelsrud kraftverk ved Glomma og E18, Krosby-krysset. Mot øst er det rundt 1,3 km til tettbebyggelsen i Askim.

Planområdet ligger i jordbruksbeltet langs østsiden av Glomma. Her ses jorder med dyrka mark på slettene og mindre skogsområder på høydedragene. Byggefeltene spiser seg stadig nærmere – nordfra.

Kulturminner i området

Det er forholdsvis få registrerte kulturminner innenfor en 5-700 meters radius fra nærområdet. Sør for kraftstasjonen er det steinalderlokaliteter på begge sidene av Glomma. Den nærmeste av dem (ID129571) ligger drøye 600 meter sørvest for planområdet. Under 550 meter mot sørøst er det registrert et gravfelt (ID68892).

Kartutsnitt fra Askeladden (Riksantikvarens database over kulturminner), som viser registrerte kulturminner i nærområdet til traséen. Traséen og nærmeste skålgropfelt ses innenfor rød sirkel.

Metode

Vi benyttet overflateregistrering og prøvestikking som metoder for denne registreringen.

Som dokumentasjon ble det tatt digitale foto. Prøvestikkene ble målt inn med CPOS med RTK 3D-FIX oppløsning. Kartgrunnlag for innmålingene er WGS84_UTM32N.

Overflateregistrering

Skog og utmark i planområder blir grundig synfart til fots. Vi ser etter synlige kulturminner, som gravhauger/røysen, steinstrenger, kullgroper, tjæremiler, tufter, hulveier mfl. Samtidig ser vi etter egnede steder for prøvestikking. Undergrunnen blir sondert ved hjelp av jordbor. Jordbor er en ca. 1 meter lang metallstang der det er frest ut et spor som gjør det mulig å ta ut en profilsøyle av undergrunnen. Overflatebefaringen gir også grunnlag for planlegging av eventuelle videre undersøkelser.

Prøvestikking

Prøvestikking er egnet til å påvise boplasser og aktivitetsområder fra steinalder. Til prøvestikkingen benyttes spade og håndholdt såld med 5 mm masker. Det øvre torvlaget fjernes. Kvadratiske prøveruter på ca. 40 x 40 cm graves, oftest helt ned til undergrunn eller fjell. Alt av jordmasser fra prøvestikket sålde. Det er vanlig å tørrsælde, men vi sålder helst i vann, hvis det er tilgjengelig i nærheten. Når jordmassene er siktet bort kan eventuelle funn sorteres ut. Funnene er i hovedsak bearbeidet flint og andre mineralråstoffer fra steinalder.

Metoden brukes også i forbindelse med undersøkelse av kullgroper, kullmiler, tjæremiler og lignende kulturminner. I områder hvor det, av ulike årsaker, ikke er aktuelt å bruke gravemaskin, for eksempel i områder tilknyttet setre og ødegårder, kan metoden også brukes til å påvise eldre dyrkingslag. Med litt flaks kan vi også treffe på anleggsspor som vi vanligvis finner ved maskinell sjakting, f. eks kokegroper.

Jan Berge sålder med innlevelse.

Undersøkelsen

Terrenget

Planområdet ligger i overordnet sørlig skrånende terreng. Vest for planområdet ser vi sporene etter et større- eller flere mindre jordras. Den vestlige avgrensingen følger kanten på en stor ravine, som avtegner seg tydelig i terrenget. Den nordlige delen av planområdet er et skogsområde i en forholdsvis bratt skråning. Helt i nord flater terrenget noe ut. Tilkjørselsveien til gården Lundsrud krysser planområdet i en bue nordover. Vi prøvestakk på en flate vest for veien. Deler av flata er bevokst med ungbjørk. På østsiden av veien er det berg, med skinnere jordsmonn imellom. Her ses dype spor etter hogstmaskiner. Nylig er det gravd noen mindre hull/groper ned til fjell her. Øst for veien vokser en irriterende tett krattskog - bortsett fra i nordøst – der det fortsatt er velvoksen barskog.

Krattskogen øst for veien, sett mot nordøst.

Arbeidets gang

En grundig overflateregistrering i planområdet ga ikke resultater, i form av automatisk freda kulturminner. Det eneste vi merket oss var en steinstreng, trolig et sammenrast steingjerde, nord i planområdet. Det er neppe laget i vår levetid, men er likevel ikke særlig gammelt. Steingjerdet går tilnærmet nord – sør, i skråninga vest for gårdstunet til Lundsrud. Det ble dokumentert med et par foto.

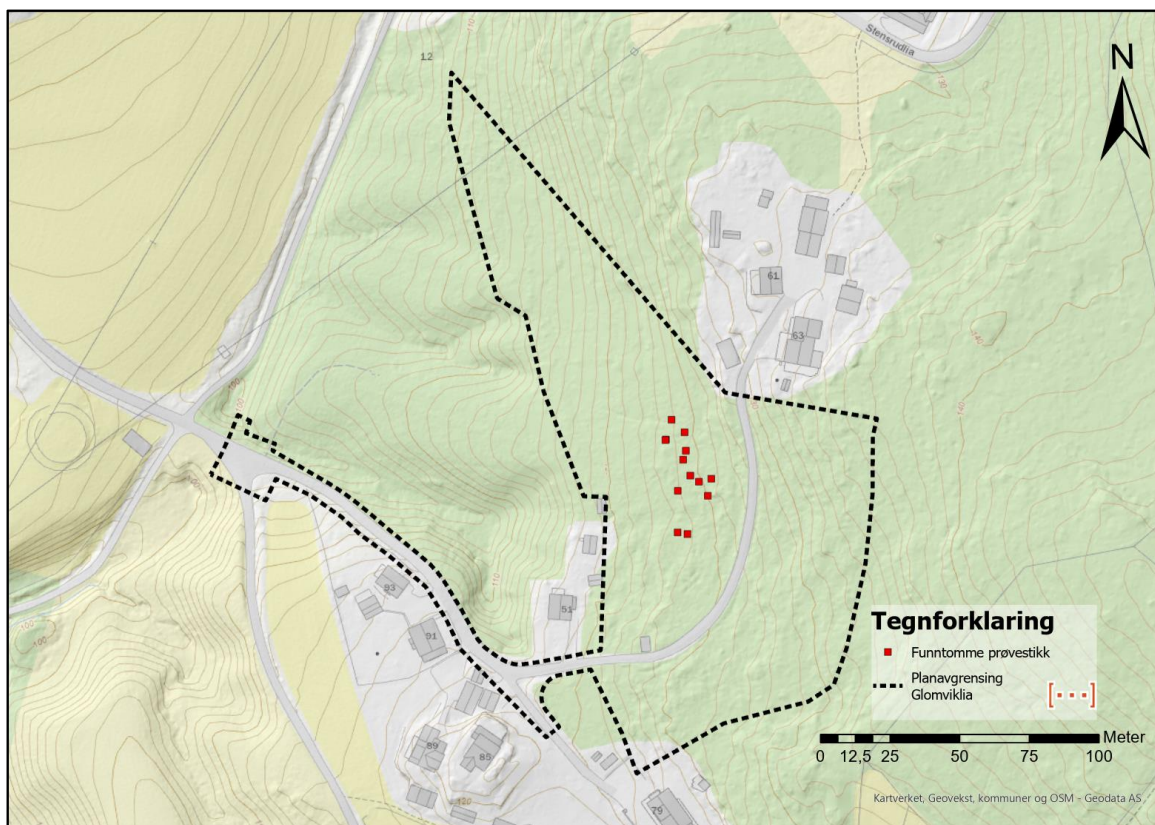

Jan Berge markerer steingjerdet. Mot sør.

Overflateregistreringen avslørte at det ikke var særlig mange egnede steder for prøvestikking i planområdet. Det skyldes hovedsakelig topografi, jordsmonn og mangel på jordsmonn. Vest for veien så vi en flate med et visst potensial for steinalderaktivitet.

Da vi ankom Glomviklia var det allerede igangsatt arbeid med rydding av ungskog, ved hjelp av gravemaskin. Formålet var å få ryddet skogen slik at tiltakshaver fikk brukt GPS til å sette ut fastpunkter i plangrensa. Vi syntes at krattrydderen tidvis gikk litt hardt til verks. Enkelte steder hadde han rafset vekk torva med skuffa og andre steder spølt seg ned i grunnen med beltene. Han ble sent for å rydde i et område vi allerede hadde klarert. I mellomtiden vi prøvestakk på flata han alt hadde ryddet.

Før vi startet prøvestikkingen sjekket vi stedene som var avtorvet for flint og strukturer. Vi fant ikke flint i prøvestikkene eller i områder som var avtorvet. Vi så heller ikke sporene etter annet av arkeologisk interesse.

Kart som viser planavgrensningen og våre prøvestikk.

Jan Berge har allerede konstatert at jordsmonnet er skrint øst for veien. Her gjør han noen militære pusteøvelser for å få opp motet til å brøyte seg videre inn i krattskogen.

Området vi prøvestakk i sett mot sør. Jan Berge til høyre i bildet.

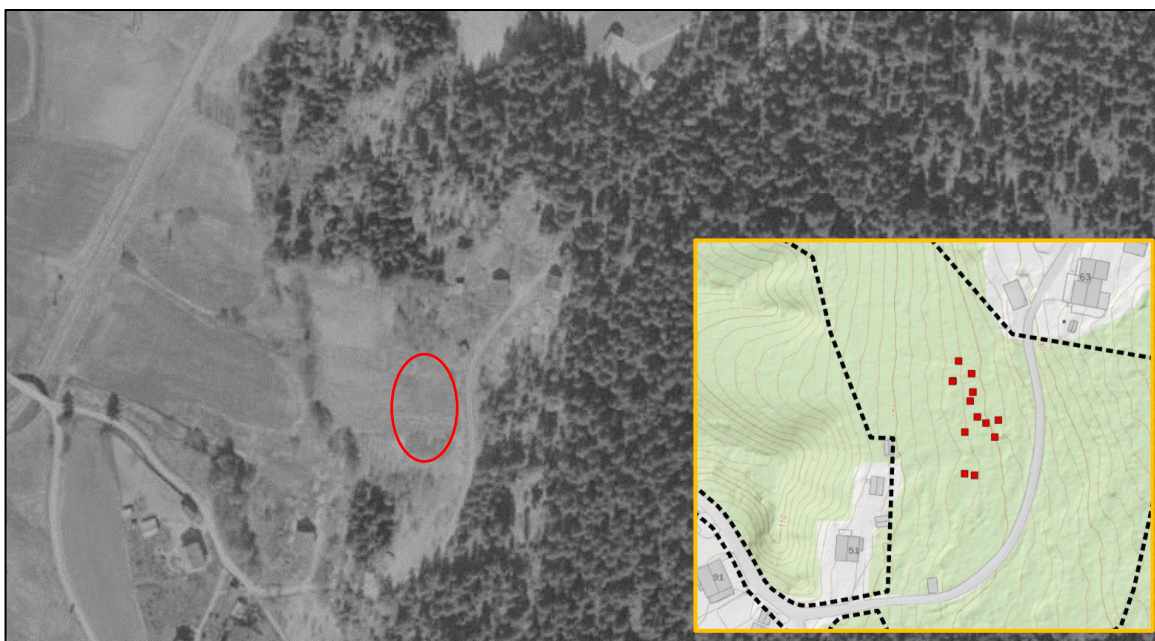
Nordlig del av området vi prøvestakk i, sett mot nord. Jan Berge står i skammekroken igjen.

I prøvestikkene så vi gråbrun humusholdig, finkornet sand over undergrunn av gulbeige og gråbeige, finkornet sand/silt. Vi så ingen tegn til utvaskingslaget vi forbinder med vanlig podsol/skogbunn. Såldingen gikk fint så lenge massene var knusktørre. Dypere ned i stikkene var massene seige og vanskelig å tvinge gjennom rista.

Profilvegg i et av prøvestikkene i Glomviklia. Lagdelingen og sammensetningen i jordsmonnet var noenlunde den samme i alle prøvestikkene i planområdet.

Lagdelingen og sammensetningen i jordsmonnet vi så i prøvestikkene antyder at flata vi prøvestakk på var dyrka mark i forholdsvis nær fortid. Bildet under er fra 1964. Det viser dyrka parseller på vestsiden av veien og følgelig også der vi prøvestakk.

Flyfoto fra 1964. Som vi ser, er arealet vest for veien dyrka. Øst for veien vokser skogen. Der er det skrint jordsmonn og berg. Kartutsnittet viser at prøvestikkene ble gravd i det som var åkerjord iallfall langt ut i forrige århundre.

Konklusjon

Registreringen i Glomviklia bestod av overflaterregistrering og prøvestikking. Arbeidet resulterte ikke i funn av automatisk freda kulturminner. Deler av planområdet er ikke egnet for prøvestikking. Flata vi prøvestakk på var dyrka mark inntil ganske nylig. Det er selvsagt mulig å påvise steinalderaktivitet i dyrka mark, men denne gangen var det ingenting av arkeologisk verdi i prøvestikkene.

10.3.2023

Feltarkeolog

Viken viser vei.

Postadresse: Viken fylkeskommune,
Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Sentralbord: 32 30 00 00
post@viken.no

viken.no